

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра соціальної педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Голова приймальної комісії

_____ Олена КАРАМАН

«29» квітня 2024 року

ПРОГРАМА

**Вступного випробування для вступу на навчання за третім (освітньо-
науковим) рівнем вищої освіти (PhD) зі спеціальності
231 Соціальна робота**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування розрахована на осіб, які мають освітній ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) і вступають на навчання для здобуття третього освітньо-наукового рівня доктора філософії зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Мета вступного випробування полягає у визначенні у вступників рівня знань щодо історичних, теоретичних, технологічних засад соціальної роботи, наукового і культурного світогляду, здатності самостійно займатися дослідницько-інноваційною діяльністю.

Зміст програми охоплює основні категорії і поняття у галузі соціальної роботи, соціальні явища і процеси, передбачає структурування і розподіл навчального матеріалу за такими основними розділами: «Історія, теорія і практика соціальної роботи», «Технології соціальної роботи», «Основи методології й організації наукових досліджень у соціальній роботі».

Окрім знань у галузі соціальної роботи вступники повинні продемонструвати готовність до вирішення практичних завдань, володіння певними способами дослідницької діяльності, здатність до самостійного проведення досліджень із застосуванням інноваційних методів і технологій, аргументації і відстоювання власної думки і позиції з актуальних соціальних питань, аналітичного осмислення науково-педагогічної і науково-дослідницької дійсності.

Вступний іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування за 200-бальною шкалою. Тест містить 50 питань, на кожне з яких пропонується 4 варіанти відповідей, один з яких – правильний. Кожна правильна відповідь оцінюється в 4 бали.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

1.1. Соціальна робота як суспільний феномен і вид соціальної діяльності.

Соціальна робота як вид професійної діяльності. Актуальність соціальної роботи в сучасному суспільстві. Місія, мета, завдання, об'єкти і суб'єкти соціальної роботи. Зміст, функції, структура і рівні соціальної роботи. Ресурси соціальної роботи. Державно-правові (політичні) засади соціальної роботи. Соціальна робота в полікультурному суспільстві. Специфіка соціальної роботи як соціокультурного інституту. Соціальна робота в глобальному вимірі.

1.2. Соціальна робота як наука і навчальна дисципліна.

Соціум і соціальні відносини як предметна галузь соціальної роботи. Категорійно-понятійний апарат соціальної роботи. Закономірності і принципи соціальної роботи. Соціальна робота як навчальна дисципліна. Зв'язок соціальної роботи з іншими науковими галузями і навчальними дисциплінами.

1.3. Становлення теорії соціальної роботи.

Теорія соціальної роботи як сукупність концепцій, моделей, понять і технік. Етапи становлення теорії соціальної роботи. Класифікація концепцій, теорій і моделей соціальної роботи. Взаємозв'язок історії, теорії і практики соціальної роботи. Міждисциплінарний, інтегративний і комплексний характер соціальної роботи.

1.4. Історія та еволюція соціальної роботи в Україні.

Проблема періодизації історії соціальної роботи. Аналіз історичних витоків становлення соціальної роботи на теренах нашої держави. Дохристиянські общини. Благодійність в період існування Київської Русі.

Організація соціальної роботи у середньовічному суспільстві. Соціальна робота в Україні в епоху відродження / II пол. XV – XVII ст. Соціальна робота наприкінці XVII – поч. XIX ст. Соціальна робота у II пол. XIX ст. Розвиток соціальної роботи протягом XX ст. Розвиток соціальної роботи в незалежній

Україні.

1.5. Формування світового досвіду соціальної роботи

Соціальна допомога в державах Стародавнього Сходу. Становлення соціальної допомоги в країнах Західної Європи в період середньовіччя (V – XVII ст.). Державна опіка у світовій історії (II пол. XVII – I пол. XIX ст.). Державний і приватний соціальний захист у II пол. XIX ст. – поч. XX ст. Стислий огляд соціальної роботи з 30-х рр. по 90-ті рр. XX ст. Становлення соціальної роботи в англomовних країнах. Сучасні світові тенденції розвитку соціальної роботи.

1.6. Етико-аксіологічна складова соціальної роботи.

Цінності у соціальній роботі. Професійна етика соціального працівника. Структура і детермінанти етико-аксіологічної свідомості соціального працівника. Морально-гуманістичні атрибути соціальної роботи. Етичні стандарти соціальних працівників. Деонтологічні засади вирішення конфліктів у соціальній роботі.

1.7. Педагогічні засади соціальної роботи.

Взаємозв'язок соціальної роботи і педагогіки. Поняття «соціальне виховання» і його історико-культурний зміст. Виховний ідеал суспільства. Основні детермінанти процесу соціального виховання. Педагогічна культура соціального працівника. Освіта і становлення парадигми соціальної роботи. Тенденції освіти у сфері соціальної роботи.

1.8. Проблеми формування професіоналізму в соціальній роботі.

Професіоналізм у соціальній роботі: сутність і чинники формування. Професійне покликання соціального працівника. Професійна майстерність. Взаємодія соціального працівника клієнта. Професійні межі у стосунках з клієнтом. Система підготовки соціальних працівників. Супервізія у соціальній роботі. Професійне зростання. Попередження синдрому емоційного вигорання.

1.9. Соціальна робота в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Об'єктивна необхідність обліку специфіки різних сфер життєдіяльності суспільства в соціальній роботі. Соціальна політика, система соціального захисту населення і соціальна робота. Управлінські рішення в соціальній роботі.

Соціальна робота і суспільні рухи. Особливості соціальної роботи в системі освіти. Соціальна робота в системі охорони здоров'я. Організація соціальної роботи в кримінально-виконавчій системі. Специфіка соціальної роботи в сільській місцевості. Соціальна робота в етнічному середовищі. Система соціальних закладів і служб в умовах надзвичайних ситуацій.

1.10. Соціальна робота з різними категоріями населення

Соціальна робота з особами, які опинилися у складних життєвих обставинах (вразливими категоріями населення). Особливості соціальної роботи з дітьми і молоддю. Соціальна робота з сім'єю. Соціальна робота з клієнтами, які мають інвалідність. Соціальна робота з людьми похилого віку. Соціальна робота з особами з девіантною поведінкою. Жінки як об'єкт і суб'єкт соціальної роботи. Соціальна робота з безробітними. Соціальна робота з бездомними особами. Соціальна робота з бездоглядними і безпритульними дітьми. Соціальна робота в неоднорідній етнічній спільноті. Соціальна робота з біженцями, переселенцями, внутрішньо переміщеними особами. Соціальна робота з військовослужбовцями, учасниками бойових дій. Соціальна робота з особами з тимчасово окупованої території. Соціальні послуги в громаді.

2. ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

2.1. Технологічний процес у соціальній роботі.

Понятійний простір технологічного підходу. Сутність соціальної технології як суспільного явища. Класифікація технологій соціальної роботи. Технології індивідуальної та групової соціальної роботи. Індивідуальна соціальна робота, орієнтована на вирішення проблем суб'єкта. Поняття про метод групової роботи та його призначення.

2.2. Загальні технології соціальної роботи

Технологія соціальної діагностики. Сутність і характеристики технології соціальної діагностики. Загальні проблеми й принципи соціальної діагностики. Етапи та методи соціальної діагностики як технології соціальної роботи.

Комплексна соціальна діагностика.

Технологія цілепокладання в соціальній роботі. Сутність та етапи технології цілепокладання. Рівні цілепокладання. Принципи цілепокладання.

Технології прогнозування й моделювання в соціальній роботі. Соціальні інновації: особливості, структури, типи. Соціальне передбачення і прогнозування в технологіях соціальної роботи. Моделювання як технологія соціальної роботи.

Технологія проектування в соціальній роботі. Соціальне проектування в технологіях соціальної роботи. Методи соціального проектування.

Технологія соціальної адаптації. Поняття соціальної адаптації.

Механізми адаптації особистості і середовища.

Технологія соціальної профілактики. Сутність і зміст технології соціальної профілактики. Форми і методи соціальної профілактики.

Технологія соціальної корекції і терапії. Поняття соціальної корекції. Основні напрями корекційної роботи. Поняття соціальної терапії. Форми й методи терапевтичного впливу.

Технологія соціальної реабілітації. Поняття соціальної реабілітації.

Принципи технології соціальної реабілітації.

Технологія соціального консультування. Загальна характеристика та види спілкування як засобу консультативної допомоги. Поняття соціального консультування як технології соціальної роботи. Принципи й типологія соціального консультування.

Технологія соціальної експертизи. Поняття соціальної експертизи. Функції експертної оцінки. Основні моделі експертизи. Етапи технології соціальної експертизи.

Технологія соціального посередництва. Сутність і зміст соціального посередництва як технології соціальної роботи. Рівні здійснення посередництва соціальним працівником. Технологічні прийоми посередництва і послідовність їх використання.

Технологія соціального забезпечення. Соціальне забезпечення в системі

соціального захисту. Пенсійне забезпечення громадян. Особливості соціального захисту і соціального забезпечення різних категорій клієнтів.

Технологія соціального страхування. Соціальне страхування як система соціальної підтримки і захисту населення. Джерела соціального страхування. Нормативно-правова база соціального страхування населення.

2.3. Міждисциплінарні технології, методи і методики соціальної роботи.

Класифікація міждисциплінарних технологій, методів і методик соціальної роботи. Соціологічні технології в соціальній роботі. Педагогічні технології в соціальній роботі. Психологічні технології в соціальній роботі. Економічні методи в соціальній роботі. Управлінські методи в соціальній роботі. Філософські методи в соціальній роботі. Правові методи в соціальній роботі. Медичні методи в соціальній роботі. Технологія волонтерської діяльності. Використання інформаційно-комунікативних технологій у соціальній роботі. Взаємодія різнопрофільних соціальних інституцій у роботі з різними категоріями населення. Мультидисциплінарна команда. Програми і методики комплексної допомоги.

2.4. Конкретні технології соціальної роботи.

Методика и технологія соціальної роботи з особистістю. Методика и технологія соціальної роботи з групами, дитячими і молодіжними об'єднаннями й організаціями. Методика роботи соціального працівника з «групами ризику». Методика і технологія соціальної роботи з сім'єю. Технології соціальної роботи з жінками. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками. Технології соціальної роботи із засудженими. Технології соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами та особами з тимчасово окупованої території. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями-учасниками бойових дій.

3. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ Й ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

3.1. Загальне уявлення про науку як соціальний феномен.

Наука як соціальний інститут. Місце соціальної роботи у класифікаціях наукового знання. Основи теорії і методики досліджень соціальних явищ. Методологічні принципи соціальних досліджень.

3.2. Методологічна, етична й правова культура дослідника

Методологічна культура дослідника. Етична культура дослідника. Етичні норми в дослідницькій діяльності. Етичні обмеження. Етичні помилки. Правова культура дослідника. Правові обмеження в дослідницькій діяльності. Стереотипи в дослідницькій діяльності.

3.3. Методологічний апарат дослідження у соціальній роботі і логіка його конструювання.

Основні підходи, теорії і концепції у галузі соціальної роботи. Система наукових понять і наукова концепція. Основні елементи дослідження у соціальній роботі. Програма дослідження. Актуальність теми. Протиріччя. Проблема. Об'єкт. Предмет. Ціль дослідження. Завдання. Гіпотеза. Методи дослідження. Дослідницький процес: принципи, правила, змістовні аспекти. Застосування методу анкетного опитування й інтерв'ю. Метод спостереження у соціальній роботі. Експеримент у соціальній роботі. Етапи наукового дослідження. Критерії якості дослідження. Аналіз і оформлення результатів дослідження. Презентація та апробація результатів дослідження. Поняття про академічну доброчесність.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Архіпова С. П. Основи соціально-педагогічних досліджень. Черкаси, 2011. 239 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Бех В. П. Соціальна робота в сучасному суспільстві : монографія / В. П. Бех, М. П. Лукашевич, М. В. Туленков ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 601 с.
4. Бех В. П. Соціальна робота і формування громадянського суспільства: монографія / В. П. Бех, М. П. Лукашевич, М. В. Туленков ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 599 с.
5. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
6. Вдосконалення соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах: посібник / М. Ольчак, К. Ростек. Київ, 2019. 57 с.
7. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 368 с.
8. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах : монографія; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 460 с.
9. Іванова І. Б. Соціальна робота з людьми з особливими потребами: навч. посіб. К. : ПВП «Задруга», 2011. 416 с.
10. Кальченко Л. В. Соціально-педагогічний захист бездоглядних дітей у притулках для дітей : науково-методичний посібник. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 354 с.
11. Караман О. Л. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч.-метод. посіб. Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. 378 с.
12. Караман О. Л. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми

засудженими в пенітенціарних закладах України : монографія. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 448 с.

13. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень. Київ : Слово, 2009. 240 с.

14. Корнещук В. В., Колодійчук Ю. В., Боделан М. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників : монографія / [Гол. ред. В. В. Корнещук]. Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2018. 296 с.

15. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень. Київ : Кондор, 2009. 206 с.

16. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.

17. Литвинова Н. А. Соціально-педагогічна профілактика наркоманії серед підлітків групи ризику : навч.-метод. посіб. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. 230 с.

18. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи. Навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. К.: МАУП, 2003. 168 с

19. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. К. : Каравела, 2011. 368 с.

20. Мальцева О. І. Теорія та історія соціального виховання : навч.-метод. посіб. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. Ч. 1. 151 с.

21. Мальцева О. І. Теорія та історія соціального виховання: навч.-метод. посіб. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. Ч. 2. 145 с.

22. Методологія наукових досліджень. Навчально-методичний посібник / автори: Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 89 с.

23. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

24. Основи пенітенціарної педагогіки : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Караман, Н. П. Краснова, О. С. Третяк. Луганськ: вид-во

ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 345 с.

25. Повідайчик О. С. Методи досліджень у соціальній роботі : навчальний посібник / О. С. Повідайчик, Р. В. Жиленко. Ужгород : видавництво ПП «АУТДОР ШАРК», 2018. 164 с.

26. Посібник із визначення потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах / Практичні рекомендації. Київ, 2019. 70 с.

27. Правові основи соціальної роботи : навчальний посібник для студентів спеціальності «Соціальна робота» / О. В. Лісовець. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 202 с.

28. Професійна етика соціального педагога : навч.-метод. посіб./ Н. П. Краснова, Л. П. Харченко. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. 563 с.

29. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

30. Семигіна Т. Методологія досліджень у соціальній роботі. DOI:[10.13140/RG.2.2.25645.72168](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.25645.72168)

31. Системний підхід у сучасних педагогічних дослідженнях в Україні. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. 488 с.

32. Соціальна педагогіка: технологічний аспект : наук.-метод. посіб. Н. П. Краснова, Л. П. Харченко. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. Ч. 1. 383 с.

33. Соціальна педагогіка: технологічний аспект : наук.-метод. посіб. Н. П. Краснова, Л. П. Харченко. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. Ч. 2. 304 с.

34. Соціальна робота в умовах сучасних викликів досвід і перспективи розвитку : колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. проф. Ю. В. Палагнюк, доц. О. Л. Файчук (Social work in the conditions of contemporary threats). 2022. URL:

https://www.researchgate.net/publication/364294074_Socialna_robota_v_umovah_sucasnih_viklikiv_dosvid_i_perspektivi_rozvitku_kolektivna_monografia_Kol_avt_za_

zag_red_prof_U_V_Palagnuk_doc_O_L_Fajcuk_Social_work_in_the_conditions_of
_contemporary_threats

35. Соціальна робота в умовах сучасних викликів: досвід і перспективи розвитку : колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. проф. Ю. В. Палагнюк, доц. О. Л. Файчук. Миколаїв : Вид-во: Ємельянова Т. В., 2022. 511 с.

36. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. I. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

37. Соціальна робота з сім'ями: теорії моделі, ефективні практики: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / Кол. авт. : С. Чернета, В. Петрович, Л. Мартіросян, А. Колосок, Є. Дурманенко, І. Бичук, В. Майборода, А. Конончук, О. Белкіна-Ковальчук, В. Петрук, Н. Корпач, Т. Мартинюк, А. Скіць, В. Лютий; за загальною редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 323 с.

38. Соціальна робота: від теорії до практики: колективна монографія. Частина 1. / авт. кол.: І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, Н. М. Коляда та ін. Умань : ФОП Жовтий, 2017. 204 с.

39. Соціально-педагогічна діагностика : наук.-метод. посіб. / Н. П.Краснова Л. П. Харченко, І. С.Сьомкіна, Я. І. Юрків. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. 429 с.

40. Соціально-педагогічна робота з дитячими та молодіжними об'єднаннями й організаціями: навч.-метод посібник / С.О.Омельченко, Н.П.Краснова, Н. С.Шабаєва, Я. І. Юрків. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2015. 454 с.

41. Соціально-педагогічна та соціальна робота з різними категоріями клієнтів : навч.-метод. посіб. / Н. П. Краснова, Л. П. Харченко, В. М. Пігіда, Я. І. Юрків. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. 407 с.

42. Соціально-педагогічне консультування : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. П.Краснова, Я. І. Юрків. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені

Тараса Шевченка”, 2011. 403 с.

43. Соціально-педагогічні технології: навч.-метод. посіб. / Н. П. Краснова, Л. П. Харченко. Луганськ : Альма-матер, 2005. 552 с.

44. Сьомкіна І. С. Соціально-педагогічна робота центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з неблагополучними сім'ям: навч.-метод. посіб. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.

45. Теоретико-методичні засади професійної етики соціального педагога: навч.-метод. посібник / Н. П., Краснова, Л. П. Харченко. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. 543 с.

46. Теоретико-методичні засади соціально-педагогічної діагностики: навч.- метод. посіб. / Н. П. Краснова, Л. П. Харченко, І. С. Сьомкіна. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 431 с.

47. Теорія і практика інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / Упор. К. М. Бондар. 2-ге вид., доп. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

48. Тунтуєва С. В. Соціально-педагогічна робота з особами, постраждалими від насильства сім'ї : навч.-метод. посіб. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 172 с.

49. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: Теорія і практика : навч. посіб. / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. К. : ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.

50. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

51. Юрків Я.І. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до роботи із вразливими категоріями населення : дис. ... д-ра педаг. наук : 13.00.05 / Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» Міністерства освіти і науки України. Старобільськ, 2021. 611 с.

52. Ashley W., Decker J. T., Sadzaglishvili S., Priebe N. (2017). Enhancing the Science of Social Work and Expanding Social Work Research in Transitional Countries. *Journal of Sociology and Social Work*, 5 (2), 20-28. DOI:

10.15640/jssw.v5n2a3

53. Brekke, J. S. (2014). A science of social work, and social work as an integrative scientific discipline: Have we gone too far, or not far enough? *Research on Social Work Practice*, 24 (5), 517–523. DOI:10.1177/1049731513511994

54. Marsh, J.C. (2012). From fish and bicycles to a science of social work. *Research on Social Work Practice*, 22 (5), 465–467. DOI: 10.1177/1049731512441837.

55. Marsh J. C., Reed M. (2015) Social Work Science and Knowledge Utilization.

Research on Social Work Practice, 26(7). DOI:10.1177/1049731515604733

56. Parmar A. (2014) Methods of Social Work and Its Role in Understanding Team Climate and Team Effectiveness for Organizational Development. *Journal of Sociology and Social Work*, 2 (1), 303–318.

57. Shaw, I. (2014). A science of social work? Response to John Brekke. *Research on Social Work Practice*, 24(5), 524–526. DOI:10.1177/1049731514543408